

Spis treści

Wstęp	9
Część I	
Finansowanie lotnictwa jako przedmiot regulacji prawnej	11
Rozdział 1	
Uwarunkowania ekonomiczno-polityczne finansowania lotnictwa	12
1.1. Charakterystyka i znaczenie lotnictwa w obrocie międzynarodowym i krajowym	12
1.2. Cele polityki lotniczej państw i ich organizacji realizowane przez prawo i instrumenty finansowe	17
1.3. Cele i polityki Unii Europejskiej dotyczące lotnictwa	20
1.4. Polska polityka lotnicza	30
Rozdział 2	
Źródła prawa normującego finansowanie lotnictwa cywilnego	32
2.1. Prawo międzynarodowe o zasięgu ponadregionalnym	33
2.1.1. System chicagowski	33
2.1.2. Konwencje lotnicze zawarte pod egidą ICAO	35
2.1.3. Układ Ogólny w Sprawie Handlu Usługami (GATS)	35
2.1.4. Konwencja kapsztadzka z 2001 roku	36
2.2. Prawo europejskie poprzedzające akty unijne (ECAC/JAR, EURCONTROL)	36
2.3. Prawo unijne – charakterystyka ogólna	36
2.3.1. Zasady prawa traktatowego UE	38
2.3.2. Prawo pochodne	38
2.4. Dwustronne międzynarodowe umowy lotnicze	43
2.5. Prawo krajowe wdrażające i uzupełniające prawo międzynarodowe i unijne	43
2.6. Europeizacja prawa i administracji	47

Rozdział 3

Finansowanie lotnictwa	51
3.1. Pojęcia i uwagi ogólne	51
3.2. Źródła finansowania lotnictwa określone i ograniczane przez prawo	52
3.2.1. Środki z instytucji i układów międzynarodowych	53
3.2.2. Krajowe środki publiczne (dotacje, subwencje, dopłaty do służb użyteczności publicznej)	54
3.2.3. Opłaty na pokrycie kosztów administracji, infrastruktury i służb żeglugi powietrznej	60
3.2.4. Wpływy z działalności rynkowej przedsiębiorstw lotniczych	61
3.3. Ogólne ekonomiczno-prawne uwarunkowania działalności i finansowania lotnictwa	62

Część II

Finansowanie określonych działań w lotnictwie	67

Rozdział 4

Ogólne programy rozwoju i programy inwestycyjne	68
4.1. Programy realizowane pod egidą ICAO	68
4.2. Programy unijne i realizowane za pomocą Unii Europejskiej	70
4.3. Programy dotyczące lotnictwa w Polsce	73

Rozdział 5

Administracja i nadzór lotniczy	75
5.1. Uwagi ogólne	75
5.2. Administracja i nadzór lotniczy w Polsce	77
5.2.1. Minister właściwy ds. transportu	77
5.2.2. Państwowa Komisja Badania wypadków lotniczych przy ministrze	79
5.2.3. Rada Ochrony i Ułatwień Lotnictwa Cywilnego przy ministrze	80
5.3. Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego	82
5.3.1. Zadania i kompetencje	82
5.3.2. Opłata lotnicza	86
5.3.3. Wpłata lotnicza	93
5.3.4. Przepisy karne, karno-administracyjne i nakładane grzywny	94

Rozdział 6

Lotniska oraz służby i usługi lotniskowe	99
6.1. Uwagi ogólne	99
6.2. Zakładanie, własność, zarząd i eksploatacja lotnisk	102

6.3. Opłaty lotniskowe	109
6.3.1. Konwencja chicagowska i dokumenty ICAO	109
6.3.2. Prawo Unii Europejskiej	120
6.4. Przepisy i praktyka w Polsce	123
6.5. Szczególne przepisy dotyczące służb i usług lotniskowych	134
6.5.1. Lotniskowe służby ratunkowe i przeciwpożarowe	134
6.5.2. Koordynacja rozkładów lotów	135
6.5.3. Lotniskowe publiczne służby zewnętrzne	138
6.6. Lotniskowa obsługa naziemna	139
6.7. Szczególne regulacje mające znaczenie dla finansowania lotnisk	143
6.7.1. Pomoc publiczna	143
6.7.2. Zobowiązania dotyczące urządzeń w otoczeniu lotniska	149
6.7.3. Ochrona środowiska	149

Rozdział 7

Służby żeglugi powietrznej	152
7.1. Ogólne zasady i system chicagowski	152
7.1.1. Zwierzchnictwo i obowiązki państw	152
7.1.2. Zalecenia ICAO dotyczące opłat nawigacyjnych	156
7.2. Regulacje unijne	163
7.2.1. System SES	163
7.2.2. Eurocontrol i opłaty nawigacyjne (trasowe)	164
7.2.3. Wspólny unijny schemat opłat	166
7.3. Służby żeglugi powietrznej i opłaty nawigacyjne w Polsce	178
7.3.1. Uwagi ogólne	178
7.3.2. Polska Agencja Żeglugi Powietrznej	181
7.3.3. Opłaty nawigacyjne w Polsce	184

Rozdział 8

Szczególne przepisy dotyczące finansowania niektórych służb i czynności	188
8.1. Badania naukowe i nauczanie w zakresie zagadnień lotnictwa	188
8.2. Szkolenia i sprawdzanie kwalifikacji personelu lotniczego	189
8.3. Badania lotniczo-lekarskie	194
8.4. Służba poszukiwawczo-ratunkowa	195
8.5. Lotnicza służba meteorologiczna	197
8.6. Ochrona przed aktami bezprawnymi	198

Rozdział 9

Usługi transportu lotniczego	203
9.1. Uwagi ogólne	203
9.1.1. Wolność wykonywania przewozów lotniczych uzależniona od przynależności przewoźnika	203

9.1.2. Pojęcie przewoźników lotniczych wspólnoty	205
9.1.3. Warunki uzyskania koncesji, w tym własność i kontrola kapitałowa przewoźników Wspólnoty	206
9.1.4. Wymagania i kontrola w zakresie finansowej zdolności przewoźników lotniczych Wspólnoty	207
9.1.5. Przepisy polskie	210
9.2. Wolność ustalania cen usług transportu lotniczego	210
9.3. Zastosowanie ogólnych zasad prawa konkurencji i szczególne wymogi prawa UE	213
9.3.1. Ogólne zasady i możliwe wyjątki	213
9.3.2. Szczególne wymogi unijne dotyczące konkurencji w transporcie lotniczym	215
9.3.3. Przepisy polskie dotyczące konkurencji w transporcie lotniczym	217
9.3.4. Sprawdzanie przestrzegania przepisów dotyczących przewozu lotniczego	217
9.3.5. Wytyczne UE dotyczące pomocy publicznej	218
9.3.6. Obowiązek służby użyteczności publicznej	222
9.3.7. Praktyka UE w zakresie koncentracji przedsiębiorstw	229
9.4. Leasing lotniczy	229
9.5. Opodatkowanie transportu lotniczego i obciążenia celne	231
Rozdział 10	
Ochrona interesów osób poszkodowanych	233
10.1. Odpowiedzialność operatorów statków powietrznych	233
10.2. Odszkodowania za szkody w przewozie lotniczym	234
10.3. Wymagania szczegółowe dotyczące ubezpieczenia OC lub innego zabezpieczenia pokrycia odszkodowań	236
10.4. Ochrona konsumentów usług transportu lotniczego	238
10.4.1. Ogólne wymagania dotyczące ochrony konwencyjnej	238
10.4.2. Szczegółowe przepisy dotyczące ochrony konsumentów usług transportu lotniczego	244
Zakończenie	249
Literatura	251